

Toespraak Gerdi Verbeet

Opening tentoonstelling Rethinking HOME

Amsterdam, 11 september 2016

Geachte dames en heren, Selamat datang!

Ik vind het een grote eer dat ik door de initiatiefneemsters Marga Bosch en Ingrid Oud gevraagd ben om op deze zondagmiddag in september deze prachtige, inspirerende tentoonstelling te openen. Ik zeg nadrukkelijk op deze zondagmiddag omdat het niet vaak gebeurt dat een verzoek me zo aanspreekt dat ik op zondag huis en haard verlaat.

Het begon met een kennismaking in 2013. Ik was door mijn broer meegevraagd naar een bijeenkomst in de Industriële Groote Club in Amsterdam. Mijn broer en ik verdiepen ons naarmate we ouder worden steeds meer in de levens van onze ouders. Van onze kennis over het leven van onze vader ontbreekt een heel belangrijk stuk. Namelijk de tijd dat hij als dienstplichtige deelnam aan de politionele acties. Hij was foerier, een non-combattante functie.

Dat zei hij er altijd bij. Voor de Tweede Wereldoorlog liep hij nog met een gebroken geweertje. Maar daarvan had hij diepe spijt toen Hitlers ambities duidelijk werden. En zo kwam het dat hij in 1938 in militaire dienst ging en in september 1945 opnieuw werd opgeroepen. Nu voor de missie naar toenmalig Nederlands-Indië.

Ik heb thuis nog een fotootje met zo'n wit gekarteld randje waarop je een

broodmagere jongeman, de hongerwinter in Amsterdam net achter de rug, ziet staan met op de achtergrond het schip dat hem en zijn maten naar de verre bestemming zou vervoeren.

Veel mensen denken vanwege mijn donkere uiterlijk dat ik een Indische achtergrond heb. Maar die achtergrond bestaat dus uit een vader die zijn hart, en zijn politieke onschuld, verloor aan een land en haar inwoners over wie hij altijd met de grootst mogelijke liefde en respect sprak.

Wij aten vaak Indisch, hij gebruikte bijzondere woorden als sobat, senang, toko en pedis. Wij hadden een wajong pop en een karbou op de schoorsteen. Toen Hueting met zijn verhalen naar buiten kwam, was hij zeer geëmotioneerd. Hij zag de veroordeling in onze ogen en zweeg. Dat is mijn betrokkenheid bij Indië.

In Nederland hebben bijna twee miljoen mensen een band met Indië. Mijn broer en ik zaten op de lagere school in de klas bij juffen die in het jappenkamp hadden gezeten en daar nog steeds de gevolgen van ondervonden, maar die ook verteerd werden door een verlangen naar hun moederland. Tevens had ik klasgenootjes die opgroeiden bij ouders met een groot verdriet en heimwee.

Met dit soort gedachten en gevoelens luisterden we die avond naar het verhaal en de ideeën van Marga en Ingrid. Op zoek naar verhalen. Meer willen weten van je familiegeschiedenis en van de politieke geschiedenis. Maar echt aangesproken voelden we ons door de wederkerigheid, de gelijkwaardigheid. Want verbinding, connectie, koneksi heeft twee kanten.

Ook in Indonesië zijn generaties opgegroeid met ouders en grootouders die in de periode van kolonisatie, bezetting, Bersiap en dekolonisatie veel hebben meegemaakt. Ook zij zullen meer niet dan wel verteld hebben aan hun kinderen. Maar ze zullen vast heel veel vragen hebben of er nog gemeenschappelijke herinneringen zijn. Wat bindt Nederland en Indonesië meer dan 71 jaar na het uitroepen van de onafhankelijkheid.

De keuze van kunst en kunstenaars voor het onderzoeken en verbeelden van de verbinding is buitengewoon geslaagd te noemen. Ik vind het van moed getuigen, maar ook van begrip, om naast beeldende kunst en muziek ook eten een plaats te geven.

De geuren van je jeugd, de geuren van het voedsel zijn zo eigen voor een cultuur. En daarom is het zo mooi dat nasi goreng in het Nederlands en botram in het Sundanees op hun manier voor verbinding zorgen.

Ik hoop dat deze tentoonstelling veel connecties en koneksi tot stand brengt.